2026

SOCIOLOGY

(Major)

Paper : SOC0600104

(Political Sociology)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Choose the correct answer : 1×8=8

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

(a) Citizenship mainly refers to

নাগৰিকত্বই মূলতঃ বুজায়

(i) cultural identity

সাংস্কৃতিক পৰিচয়ক

(ii) legal membership of a State

এখন ৰাজ্যৰ আইনী সদস্যপদক

(iii) economic status

অৰ্থনৈতিক অৱস্থাক

(iv) religious identity

ধৰ্মীয় পৰিচয়ক

(b) The right to vote is an example of

ভোটাধিকাৰ হ'ল _____ৰ উদাহৰণ।

(i) civil rights
নাগৰিক অধিকাৰ

(ii) political rights
ৰাজনৈতিক অধিকাৰ

(iii) cultural rights
সাংস্কৃতিক অধিকাৰ

(iv) economic rights
অৰ্থনৈতিক অধিকাৰ

(c) Who wrote the book, *The Communist Manifesto*?

The Communist Manifesto নামৰ কিতাপখন কোনে লিখিছিল?

(i) Karl Marx and Friedrich Engles
কাৰ্ল মাৰ্ক্স আৰু ফ্ৰেড্ৰিখ এংগেলছ

(ii) Max Weber
মেক্স ৱেবাৰ

(iii) Michel Foucault
মিচেল ফ'ক'

(iv) Emile Durkheim
এমিল ডাৰকহেইম

(d) Who wrote *Discipline and Punish*?
Discipline and Punish কোনে লিখিছিল?

(i) Karl Marx
কাৰ্ল মাৰ্ক্স

(ii) Max Weber
মেক্স ৱেবাৰ

(iii) Michel Foucault
মিচেল ফ'ক'

(iv) Anthony Giddens
এন্থনী গিডেন্স

(e) Which thinker is associated with 'elite theory'?
'অভিজাত তত্ত্ব'ৰ লগত কোনজন চিন্তাবিদ জড়িত?

(i) Vilfredo Pareto
ভিলফ্ৰেডো পাৰিটো

(ii) Karl Marx
কাৰ্ল মাৰ্ক্স

(iii) Michel Foucault
মিচেল ফ'ক'

(iv) Anthony Giddens
এন্থনী গিডেন্স

(f) According to Gaetano Mosca, society is divided into
গায়েটানো মস্কাৰ মতে সমাজখনক কিদৰে বিভক্ত কৰা হৈছে?

(i) eilte and masses
অভিজাত শ্ৰেণী আৰু জনসাধাৰণ

(ii) workers and capitalists
শ্ৰমিক আৰু পুঁজিপতি

(iii) leaders and followers
নেতা আৰু অনুগামী

(iv) rich and poor
ধনী আৰু দুখীয়া

(g) A form of government where power is concentrated in one ruler is called
য'ত ক্ষমতা এজন শাসকৰ মাজত কেন্দ্ৰীভূত হয়, তেনে চৰকাৰৰ ৰূপক কোৱা হয়

(i) democracy
গণতন্ত্ৰ

(ii) monarchy
ৰাজতন্ত্ৰ

(iii) federalism
ফেডাৰেলিজম

(iv) republic
গণৰাজ্য

(h) A Nation-State is characterized by
জাতি-ৰাষ্ট্ৰৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল

(i) common national identiy and political sovereignty
উমৈহতীয়া জাতীয় পৰিচয় আৰু ৰাজনৈতিক সাৰ্বভৌমত্ব

(ii) economic unity only
কেৱল অৰ্থনৈতিক ঐক্য

(iii) religious unity only
কেৱল ধৰ্মীয় ঐক্য

(iv) cultural diversity only
কেৱল সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্য

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলৰ যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Give two differences between power and authority.
ক্ষমতা আৰু কৰ্তৃত্বৰ মাজত দুটা পাৰ্থক্য দিয়া।

(b) Mention two basic grounds to attain citizenship.
নাগৰিকত্ব লাভৰ দুটা মৌলিক ভিত্তি উল্লেখ কৰা।

(c) Define bureaucracy.
আমোলাতন্ত্ৰৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(d) State two salient features of democracy.
গণতন্ত্ৰৰ দুটা উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(e) Define collective action.
সামূহিক কাৰ্যৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(f) Give two examples of social movements in India.
ভাৰতৰ সামাজিক আন্দোলনৰ দুটা উদাহৰণ দিয়া।

(g) Define ethnicity.
জাতিগতৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(h) What is political resistance?
ৰাজনৈতিক প্ৰতিৰোধ কি?

(i) Mention two types of political participation.
দুবিধ ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণৰ কথা উল্লেখ কৰা।

(j) Define neo-liberalism.
নব্য উদাৰতাবাদৰ সংজ্ঞা দিয়া।

3. Write short notes on any *four* of the following: 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চুটি টোকা লিখা:

(a) Political culture
ৰাজনৈতিক সংস্কৃতি

(b) Citizenship
নাগৰিকত্ব

(c) Marxist view of power
ক্ষমতাৰ প্ৰতি মাৰ্ক্সবাদী দৃষ্টিভংগী

(d) Features of political sociology
ৰাজনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ বৈশিষ্ট্য

(e) Agencies of public opinion
জনমতৰ সংস্থাসমূহ

(f) Functions of pressure group
চাপ গোটৰ কাৰ্য

(g) Importance of good governance
সুশাসনৰ গুৰুত্ব

(h) Functions of State
ৰাষ্ট্ৰৰ কাম-কাজ

4. Answer any *two* of the following questions: 10×2=20

তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া:

(a) Define political sociology. Discuss the nature and scope of political sociology.
ৰাজনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ সংজ্ঞা দিয়া। ৰাজনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) Critically examine Michel Foucault's understanding of the relationship between power and knowledge.
ক্ষমতা আৰু জ্ঞানৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ বিষয়ে মিচেল ফ'ক'ৰ বুজাবুজি সমালোচনাত্মকভাৱে পৰীক্ষা কৰা।

(c) "Democratic politics in India is deeply influenced by caste and religious identities." Analyze this statement.

''ভাৰতৰ গণতান্ত্ৰিক ৰাজনীতিত জাতি আৰু ধৰ্মীয় পৰিচয়ৰ গভীৰ প্ৰভাৱ পৰিছে।'' এই বক্তব্য বিশ্লেষণ কৰা।

(d) How does Max Weber conceptualize authority in society? Discuss.

মেক্স ৱেবাৰে সমাজত কৰ্তৃত্বক কেনেকৈ ধাৰণা কৰে? আলোচনা কৰা।

(e) Examine the significance of social movements in shaping democratic politics.

গণতান্ত্ৰিক ৰাজনীতি গঢ় দিয়াত সামাজিক আন্দোলনৰ তাৎপৰ্য পৰীক্ষা কৰা।

★★★

2026

SOCIOLOGY

(Major)

Paper : SOC0600204

(Research Methodology and Fieldwork)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Choose the correct option : 1×8=8

শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

(a) Which among the following refers to 'Theory of Knowledge'?

তলত দিয়া কোনটো 'জ্ঞানৰ তত্ত্ব'ক বুজায় ?

(i) Epistemology

এপিষ্টেম'লজি

(ii) Ontology

অণ্ট'লজি

(iii) Phenomenology

ফেন'মেন'লজি

(iv) Post-structuralism

প'ষ্ট-ষ্ট্ৰাকচাৰেলিজম

(b) Which among the following is a qualitative design of research?

তলত দিয়া কোনটো গৱেষণাৰ গুণগত পদ্ধতি (qualitative design) ?

(i) Case study

ঘটনা অধ্যয়ন (কেছ ষ্টাডি)

(ii) Oral history

মৌখিক ইতিহাস

(iii) Focus group discussion

ফ'কাচ গ্ৰুপ আলোচনা

(iv) All of the above

ওপৰৰ সকলোবোৰ

(c) Which among the following is closely connected to participant observation?

তলত দিয়া কোনটো অংশগ্ৰহণকাৰী পৰ্যবেক্ষণৰ সৈতে নিবিড়ভাৱে সম্পৰ্কিত ?

(i) Ethnographic mode of enquiry

নৃ-তাত্ত্বিক অনুসন্ধান পদ্ধতি

(ii) Textual analysis

টেক্সচুৱেল বিশ্লেষণ

(iii) Ethics in research

গৱেষণাত নৈতিকতা

(iv) Formulation of research problem

গৱেষণাৰ সমস্যাৰ নিৰ্মাণ

(d) What is the core idea of ethics in research?

গৱেষণাত নৈতিকতাৰ মূল ধাৰণা কি ?

(i) Rules of research

গৱেষণাৰ নিয়ম

(ii) Visual analysis of research

গৱেষণাৰ দৃশ্য বিশ্লেষণ

(iii) Good and bad techniques in research

গৱেষণাৰ ভাল আৰু বেয়া কৌশলসমূহ

(iv) To criticize research

গৱেষণাৰ সমালোচনা কৰা

(e) Which among the following includes graphical representation of data?

তলত দিয়া কোনটোত তথ্যৰ গ্ৰাফিক উপস্থাপন অন্তৰ্ভুক্ত ?

(i) Interview

সাক্ষাৎকাৰ

(ii) Grounded theory

গ্ৰাউণ্ডেড থিয়ৰি

(iii) Critical theory

সমালোচনামূলক তত্ত্ব

(iv) Statistical analysis

পৰিসংখ্যাগত বিশ্লেষণ

(f) Which among the following rejects subjectivity?

তলত দিয়া কোনটো বিষয়বস্তুত বিষয়গততা (subjectivity) অস্বীকাৰ কৰে ?

(i) Positivism

পজিটিভিজম

(ii) Phenomenology

ফেন'মেন'লজি

(iii) Epistemology

এপিষ্টেম'লজি

(iv) Critical theory

সমালোচনামূলক তত্ত্ব

(g) Which of the following is considered as a key strength of quantitative research?

তলৰ কোনটোক পৰিমাণগত গৱেষণাৰ মূল শক্তি বুলি গণ্য কৰা হয় ?

(i) In-depth understanding of individual motivations

ব্যক্তিগত প্ৰেৰণা সম্পৰ্কে গভীৰ বুজাবুজি

(ii) Ability to generalize findings to a wider population

বৃহৎ জনসংখ্যাৰ বাবে তথ্যসমূহ সাধাৰণীকৰণ কৰাৰ ক্ষমতা

(iii) High flexibility in research design

গৱেষণাৰ ডিজাইনত উচ্চ নমনীয়তা

(iv) High reliance on researcher's interpretation

গৱেষকৰ ব্যাখ্যাৰ ওপৰত অধিক নিৰ্ভৰশীলতা

(h) From which School was the critical theory developed?

সমালোচনামূলক তত্ত্ব কোনটো স্কুলৰ পৰা বিকাশ পাইছিল ?

(i) Chicago School

চিকাগো স্কুল

(ii) Frankfurt School

ফ্ৰাংকফাৰ্ট স্কুল

(iii) Functionalism

ফাংচনেলিজম

(iv) Feminism

নাৰীবাদ

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলত দিয়া যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What are the two types of ontology?

'অন্ট'লজি'ৰ দুটা প্ৰকাৰ কি কি ?

(b) Distinguish between questionnaire and interview schedule.

প্ৰশ্নাৱলী আৰু সাক্ষাৎকাৰ সূচীৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুওৱা।

(c) What do you mean by hypothesis?

হাইপ'থেছিছ বুলি কি বুজা যায়?

(d) What are the different types of interview?

সাক্ষাৎকাৰৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ কি কি?

(e) What do you understand by critical theory?

সমালোচনামূলক তত্ত্ব বুলিলে কি বুজা যায়?

(f) Write two techniques through which you can conduct review of literature.

সাহিত্য পৰ্যালোচনা কৰিবলৈ দুটা পদ্ধতি লিখা।

(g) What do you mean by positivism?

পজিটিভিজম বুলিলে কি বুজা যায়?

(h) What are the most common sources of a research problem?

গৱেষণাৰ সমস্যাৰ সাধাৰণ উৎসসমূহ কি কি?

(i) Write four importances of computer in social research.

সামাজিক গৱেষণাত কম্পিউটাৰৰ চাৰিটা গুৰুত্ব লিখা।

(j) Write four differences between case study and oral history.

ঘটনা অধ্যয়ন (কেছ ষ্টাডি) আৰু মৌখিক ইতিহাসৰ মাজত চাৰিটা পাৰ্থক্য লিখা।

3. Answer any *four* of the following questions : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Elaborate the importance of post-modernism ideology in research.

গৱেষণাত প'ষ্ট-মডাৰ্নিজম ভাবতত্ত্বৰ গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Why do you think fieldwork is important in research?

গৱেষণাত ফিল্ডৱৰ্ক কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ বুলি তুমি ভাবা?

(c) Briefly discuss phenomenology.

ফেন'মেন'লজি সম্পৰ্কে সংক্ষিপ্ত আলোচনা কৰা।

(d) What are the functions of research designs?

গৱেষণা ডিজাইনৰ কাৰ্যসমূহ কি কি?

(e) What do you mean by visual analysis? Give examples.

দৃশ্য বিশ্লেষণ (ভিজুৱেল এনালাইছিছ) বুলিলে কি বুজা যায়? উদাহৰণ দিয়া।

(f) Write a short note on grounded theory.

গ্ৰাউণ্ডেড থিয়ৰিৰ ওপৰত এটা সংক্ষিপ্ত টোকা লিখা।

(g) What is the significance of ethics in research?

গৱেষণাত নৈতিকতাৰ গুৰুত্ব কি?

(h) Discuss hermeneutics.

হাৰ্মেনিউটিক্স আলোচনা কৰা।

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Discuss and highlight the distinction between epistemology and ontology.

এপিষ্টেম'লজি আৰু অণ্ট'লজিৰ মাজৰ পাৰ্থক্য আলোচনা কৰা।

(b) What is the significance of review of literature in research?

গৱেষণাত সাহিত্য পৰ্যালোচনাৰ গুৰুত্ব কি?

(c) What do you mean by content analysis? Distinguish between textual analysis and visual analysis.

কণ্টেন্ট এনালাইছিছ বুলিলে কি বুজা যায়? টেক্সচুৱেল আৰু ভিজুৱেল এনালাইছিছৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুওৱা।

(d) Distinguish between ethnographic mode of enquiry and interview.

নৃ-তাত্ত্বিক অনুসন্ধান পদ্ধতি আৰু সাক্ষাৎকাৰৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুওৱা।

(e) Explain the concept of reflexivity in qualitative research.

গুণগত গৱেষণাত প্ৰতিফলনশীলতাৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

★★★

2026

SOCIOLOGY

(Major)

Paper : SOC0600304

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

Answer the questions from *any* **one** Option

OPTION—1

Paper : SOC0600304A

(Sociology of Development)

1. Choose the correct option : 1×8=8

সঠিক বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

(a) *The Development of Underdevelopment* was written by

The Development of Underdevelopment কোনে লিখিছিল ?

(i) A. G. Frank/এ. জি. ফ্ৰাংক

(ii) T. K. Oommen/টি. কে. উম্মেন

(iii) David Harrison/ডেভিদ হেৰিছন

(iv) Amartya Sen/অমৰ্ত্য সেন

(b) What is the target year for achieving all 17 Sustainable Development Goals?

সকলো ১৭টা বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য (Sustainable Development Goals)ত উপনীত হোৱাৰ লক্ষ্য বৰ্ষ কিমান?

(i) 2020/২০২০

(ii) 2030/২০৩০

(iii) 2040/২০৪০

(iv) 2060/২০৬০

(c) What is the full form of the MGNREGA/MNREGA scheme?

MGNREGA/MNREGA আঁচনিখনৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি?

(i) Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Association

(ii) Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act

(iii) Minimum Guaranteed National Rural Employment Generation Act

(iv) Mahatma Gandhi Network for Rural Employment and Growth Assistance

(d) Which economist is primarily credited with introducing the concept of Human Development?

মানৱ উন্নয়ন (Human Development)ৰ ধাৰণাটো প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ বাবে মূলতঃ কোনগৰাকী অৰ্থনীতিবিদক কৃতিত্ব দিয়া হয়?

(i) Adam Smith
এডাম স্মিথ

(ii) Amartya Sen
অমৰ্ত্য সেন

(iii) Mahbub ul Haq
মেহবুব উল হক

(iv) J. M. Keynes
জে. এম. কেইনছ

(e) Which Article of Directive Principles of State Policy (DPSP) directs the State to organize Village Panchayats?

ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতি (DPSP)ৰ কোনটো অনুচ্ছেদে ৰাজ্যক গাঁও পঞ্চায়ত গঠন কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে?

(i) Article 38 / অনুচ্ছেদ ৩৮

(ii) Article 40 / অনুচ্ছেদ ৪০

(iii) Article 44 / অনুচ্ছেদ ৪৪

(iv) Article 55 / অনুচ্ছেদ ৫৫

(f) Who is regarded as the father of dependency theory?

নিৰ্ভৰশীলতা তত্ত্ব (dependency theory)ৰ পিতৃ হিচাপে কাক গণ্য কৰা হয়?

(i) Paul Baran / পল বৰাণ

(ii) A. G. Frank / এ. জি. ফ্ৰাংক

(iii) W. W. Rostow / ডব্লিউ. ডব্লিউ. ৰষ্ট'

(iv) Hans Singer / হান্স চিংগাৰ

(g) Which Constitutional Amendment Act gave constitutional status to Municipalities (Urban Local Bodies) in India?

কোনটো সংবিধান সংশোধনী আইনে ভাৰতত পৌৰসভা (পৌৰ নিকায়)সমূহক সাংবিধানিক মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছিল?

(i) 44th Amendment Act
৪৪ তম সংশোধনী আইন

(ii) 42nd Amendment Act
৪২ তম সংশোধনী আইন

(iii) 73rd Amendment Act
৭৩ তম সংশোধনী আইন

(iv) 74th Amendment Act
৭৪ তম সংশোধনী আইন

(h) Which SDG focuses on 'Clean Water and Sanitation'?

কোনটো বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য (SDG-এ) 'বিশুদ্ধ পানী আৰু আনাময়' (Clean Water and Sanitation)ৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে?

(i) SDG 4

(ii) SDG 3

(iii) SDG 7

(iv) SDG 6

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো ছয়টাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Define development.
উন্নয়ন (Development)ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(b) Differentiate between MDG and SDG.
MDG আৰু SDGৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখা।

(c) Define decentralization.
বিকেন্দ্ৰীকৰণ (Decentralization)ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(d) State two characteristics of SHG.
আত্মসহায়ক গোট (SHG)ৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(e) Define social service.
সমাজ সেৱা (Social Service)ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(f) State two objectives of MNREGA scheme.

MNREGA আঁচনিৰ দুটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰা।

(g) Define underdevelopment.

অনুন্নয়ন/অনগ্রসৰতা (Underdevelopment)ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(h) Name two propounders of under-development theory.

অনুন্নয়ন/অনগ্রসৰতা তত্ত্বৰ দুজন প্ৰৱৰ্তকৰ নাম লিখা।

(i) Define civil society.

নাগৰিক সমাজ (Civil Society)ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(j) Name the indicators used to calculate Human Development Index (HDI).

মানৱ উন্নয়ন সূচক (HDI) গণনা কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা সূচকসমূহৰ নাম লিখা।

3. Write short notes on any *four* of the following : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

(a) Sustainable development

বহনক্ষম উন্নয়ন

(b) Stages of growth

বিকাশৰ স্তৰসমূহ

(c) Theory of dependency

নিৰ্ভৰশীলতা তত্ত্ব

(d) Panchayati Raj

পঞ্চায়তী ৰাজ

(e) Gender and development

লিংগ আৰু উন্নয়ন

(f) Non-profitable Organization

অলাভজনক/লাভহীন/আয়হীন সংস্থা

(g) Development and environmental crisis

উন্নয়ন আৰু পৰিৱেশ সংকট

(h) Self-Help Groups

আত্মসহায়ক গোট

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Discuss the concept of development in Sociology.

সমাজতত্ত্বত উন্নয়নৰ ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।

(b) Explain the major assumptions of the modernization theory.

আধুনিকীকৰণ তত্ত্ব (Modernization theory)ৰ মুখ্য ধাৰণাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

(c) Discuss how dependency theory emerged as a critique of modernization theory. Examine with reference to the arguments of Andre Gunder Frank.

আধুনিকীকৰণ তত্ত্বৰ সমালোচনা হিচাপে নিৰ্ভৰশীলতা তত্ত্বৰ কেনেকৈ উত্থান হৈছিল, আলোচনা কৰা। আন্দ্ৰে গুণ্ডাৰ ফ্ৰাংকৰ যুক্তিৰ সন্দৰ্ভত ইয়াৰ পৰীক্ষা কৰা।

(d) Examine the role of civil society in development. Discuss the importance of SHGs and NGOs in promoting development.

উন্নয়নত নাগৰিক সমাজৰ ভূমিকা পৰীক্ষা কৰা। উন্নয়নৰ প্ৰসাৰত আত্মসহায়ক গোট (SHG) আৰু বেচৰকাৰী সংস্থা (NGO)ৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা।

(e) Evaluate the importance of decentralization in development. How do Panchayati Raj institutions contribute to rural development in India?

উন্নয়নত বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ গুৰুত্ব মূল্যায়ন কৰা। পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে ভাৰতৰ গ্ৰাম্য উন্নয়নত কেনেদৰে অৰিহণা যোগায়?

OPTION—2

Paper : SOC0600304B

(Economic Sociology)

1. Choose the correct option : 1×8=8

সঠিক বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

(a) Karl Polanyi argued that in pre-industrial societies, economy is

কাৰ্ল পোলানিয়ে যুক্তি দিছিল যে প্ৰাক্-ঔদ্যোগিক সমাজত অৰ্থনীতি হ'ল

(i) autonomous

স্বায়ত্তশাসিত

(ii) driven by profit motive

লাভৰ উদ্দেশ্যেৰে পৰিচালিত

(iii) embedded in social relations

সামাজিক সম্পৰ্কত নিহিত

(iv) market regulated

বজাৰ নিয়ন্ত্ৰিত

(b) A key proponent of 'formalist' school in economic sociology is

অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানত 'আনুষ্ঠানিকতাবাদী' বিদ্যালয়ৰ এজন মূল সমৰ্থক হ'ল

(i) Karl Marx

কাৰ্ল মাৰ্ক্স

(ii) Melville Herskovits

মেলভিল হাৰ্স্কোভিটছ

(iii) Ronald Burt
ৰ'নাল্ড বাৰ্ট

(iv) Karl Polanyi
কাৰ্ল পোলানি

(c) In the Kula exchange, red shell necklaces (Soulava) move
কুলা বিনিময়ত ৰঙা খোলাৰ হাৰ (সৌলাভা) গতি কৰে

(i) randomly
যাদৃচ্ছিকভাৱে

(ii) counterclockwise
ঘড়ীৰ কাঁটাৰ বিপৰীত দিশত

(iii) clockwise
ঘড়ীৰ কাঁটাৰ দিশত

(iv) vertically across islands
দ্বীপসমূহৰ ওপৰেৰে উলম্বভাৱে

(d) Redistribution is typically associated with
পুনৰ বিতৰণ সাধাৰণতে ____ৰ সৈতে জড়িত।

(i) central authority
কেন্দ্ৰীয় কৰ্তৃপক্ষ

(ii) markets
বজাৰ

(iii) informal exchange
অনানুষ্ঠানিক বিনিময়

(iv) households
ঘৰুৱা ঘৰ

(e) In peasant economies, production is mainly for
কৃষক অৰ্থনীতিত উৎপাদন প্ৰধানকৈ

(i) export
ৰপ্তানি

(ii) profit
লাভ

(iii) subsistence with limited market exchange
সীমিত বজাৰ বিনিময়ৰ সৈতে জীৱিকা

(iv) industrial growth
ঔদ্যোগিক বৃদ্ধি

(f) One major critique of globalization is
বিশ্বায়নৰ এটা ডাঙৰ সমালোচনা হ'ল

(i) cultural homogeneity
সাংস্কৃতিক সমতা

(ii) increased inequality
বৈষম্য বৃদ্ধি

(iii) lack of connectivity
সংযোগৰ অভাৱ

(iv) reduced trade
বাণিজ্য হ্ৰাস

(g) SDG Goal 7 primarily focuses on

এছডিজি লক্ষ্য ৭য়ে মূলতঃ ____ৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

(i) quality education

গুণগত শিক্ষা

(ii) affordable and clean energy

সুলভ আৰু পৰিষ্কাৰ শক্তি

(iii) reduced inequalities

বৈষম্য হ্ৰাস

(iv) climate action

জলবায়ুৰ ক্ৰিয়া

(h) *The Economy as Instituted Process* is written by

The Economy as Instituted Process লিখিছে

(i) Viviana Zelizer

ভিভিয়ানা জেলিজাৰ

(ii) Mark Granovetter

মাৰ্ক গ্ৰেনোভেটাৰ

(iii) Karl Polanyi

কাৰ্ল পোলানি

(iv) Max Weber

মেক্স ৱেবাৰ

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো ছয়টাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Mention any two differences between Economics and Economic Sociology.

অৰ্থনীতি আৰু অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ মাজত যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

(b) What is 'substantivism' in economic sociology?

অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানত 'বস্তুবাদ' কি?

(c) What is generalized reciprocity?

সাধাৰণীকৃত পাৰস্পৰিকতা কি?

(d) Mention any two characteristics of barter exchange.

বিনিময় বিনিময়ৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(e) Differentiate between Capitalism and Socialism.

পুঁজিবাদ আৰু সমাজবাদৰ মাজত পাৰ্থক্য কৰা।

(f) What is a peasant economy?

কৃষক অৰ্থনীতি কি?

(g) What is meant by 'sustainable development'?

'বহনক্ষম উন্নয়ন' বুলিলে কি বুজোৱা হয়?

(h) What role does technology play in globalization?

বিশ্বায়নত প্ৰযুক্তিয়ে কি ভূমিকা পালন কৰে?

(i) Name any two thinkers associated with socialism.

সমাজবাদৰ লগত জড়িত যি কোনো দুজন চিন্তাবিদৰ নাম লিখা।

(j) Mention any two social functions of money.

ধনৰ যি কোনো দুটা সামাজিক কামৰ কথা উল্লেখ কৰা।

3. Answer any *four* of the following questions : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Explain how gift exchange differs from market exchange.

উপহাৰ বিনিময় বজাৰ বিনিময়ৰ পৰা কেনেকৈ পৃথক সেই বিষয়ে বুজাই লিখা।

(b) Differentiate between formalist and substantivist approaches in economic sociology.

অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানত আনুষ্ঠানিকতাবাদী আৰু বস্তুবাদী দৃষ্টিভংগীৰ মাজত পাৰ্থক্য কৰা।

(c) Describe the characteristics of hunting and gathering societies.

চিকাৰজীৱি আৰু সংগ্ৰহকাৰী সমাজ/অন্বেষণজীৱি সমাজৰ বৈশিষ্ট্য বৰ্ণনা কৰা।

(d) Discuss the idea of 'unequal development' using suitable examples.

উপযুক্ত উদাহৰণ ব্যৱহাৰ কৰি 'অসমান বিকাশ'ৰ ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।

(e) Write a short note on the domestic mode of production.

ঘৰুৱা উৎপাদন পদ্ধতিৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

(f) Explain the economic and cultural dimensions of globalization. Give examples.

বিশ্বায়নৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক মাত্ৰাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। উদাহৰণ দিয়া।

(g) How does Kula exchange reflect the idea that economic activities are embedded in social relations?

কুলা বিনিময়ে অৰ্থনৈতিক কাৰ্যকলাপ সামাজিক সম্পৰ্কত নিহিত হৈ আছে বুলি ধাৰণাটো কেনেকৈ প্ৰতিফলিত কৰে ?

(h) Discuss the concept of 'embeddedness' in New Economic Sociology.

নিউ ইকনমিক ছ'চিয়েলজিত 'এম্বেডেডনেছ'ৰ ধাৰণাটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Discuss the significance of economic sociology as a sub-discipline of sociology.

সমাজবিজ্ঞানৰ উপশাখা হিচাপে অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ তাৎপৰ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) "Money is not neutral; it is shaped by social relations and meanings." Critically discuss the argument with reference to the work of Viviana Zelizer.

"টকা নিৰপেক্ষ নহয়; ই সামাজিক সম্পৰ্ক আৰু অৰ্থৰ দ্বাৰা গঢ়লৈ উঠে।" ভিভিয়ানা জেলিজাৰৰ কামৰ উল্লেখ কৰি যুক্তিটোৰ সমালোচনাত্মকভাৱে আলোচনা কৰা।

(c) Discuss the emergence and key contributions of New Economic Sociology using suitable examples.

উপযুক্ত উদাহৰণ ব্যৱহাৰ কৰি নতুন অৰ্থনৈতিক সমাজবিজ্ঞানৰ উত্থান আৰু মূল অৱদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(d) Compare and contrast between the peasant and the capitalist mode of production.

কৃষক আৰু পুঁজিবাদী উৎপাদন পদ্ধতিৰ মাজত তুলনা আৰু বৈপৰীত্য কৰা।

(e) "Globalization creates opportunities as well as vulnerabilities." Critically examine this statement using suitable examples.

"গোলকীকৰণে সুযোগৰ লগতে দুৰ্বলতাৰ সৃষ্টি কৰে।" উপযুক্ত উদাহৰণ ব্যৱহাৰ কৰি এই বক্তব্যটো সমালোচনাত্মকভাৱে পৰীক্ষা কৰা।

★★★

2026

SOCIOLOGY

(Major)

Paper : SOC0600404

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either *in English* or *in Assamese*.

Answer the questions from any **one** Option.

OPTION—A

(Sociology of Religion)

Paper : SOC0600404A

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) Who wrote the book, *The Elementary Forms of Religious Life*?

The Elementary Forms of Religious Life নামৰ গ্ৰন্থখনৰ লেখক কোন?

(b) Who wrote the book, *India's Religions*?

India's Religions শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনৰ লেখক কোন?

(c) Who among the following propounded the theory of animism?

তলৰ কোনজন সৰ্বাত্মবাদ তত্ত্বৰ স্ৰষ্টা?

(i) Max Müller

মেক্স ম'লাৰ

(ii) Edward B. Tylor

এডৱাৰ্ড বি. টাইলৰ

(iii) Emile Durkheim

ইমাইল দুৰখেইম

(iv) Bronislaw Malinowski

ব্ৰ'নিসল' মেলিনাউস্কি

(Choose the correct option)

(শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি উলিওৱা)

(d) Name the author of the book, *Magic, Science and Religion*.

Magic, Science and Religion শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনৰ লেখক কোন?

(e) What do you mean by religion?

ধৰ্ম বুলিলে কি বুজা?

(f) What is myth?

লোকশ্ৰুতি মানে কি?

(g) How many types of path of salvation are mentioned by Mahavira in Jain religion?

মহাবীৰে উল্লেখ কৰা জৈন ধৰ্মত মুক্তিৰ কিমান প্ৰকাৰৰ দিশ আছে?

(h) What is Ritual?

ৰীতি-নীতি মানে কি?

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলৰ যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is sociology of religion?

ধৰ্মৰ সমাজতত্ত্ব মানে কি?

(b) What do you mean by Prayer?

আৰাধনা / প্ৰাৰ্থনা বুলিলে কি বুজা?

(c) Mention two functions of religion.

ধৰ্মৰ দুটা ক্ৰিয়াৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা।

(d) What is magic?

যাদু মানে কি?

(e) What are sacred and profane?
পৱিত্ৰতা আৰু সাধাৰণ কি?

(f) Mention two features of Islam.
ইছলাম ধৰ্মৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(g) What do you understand by the concept of salvation?
মুক্তি-সম্পৰ্কীয় ধাৰণা বুলিলে কি বুজা?

(h) What is Totemism?
প্ৰতীকী পূজাবাদ মানে কি?

3. Write short notes on any *four* of the following : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

(a) Religion and community
ধৰ্ম আৰু সম্প্ৰদায়

(b) Belief system
বিশ্বাস প্ৰথা

(c) Asceticism and accumulation
বৈৰাগ্য আৰু সঞ্চয়শীলতা

(d) Communalism
সাম্প্ৰদায়িকতাবাদ

(e) Difference between Hinduism and Christianity
হিন্দু ধৰ্ম আৰু খ্ৰীষ্টান ধৰ্মৰ মাজৰ পাৰ্থক্য

(f) Purity and pollution
পাপ আৰু পুণ্যৰ ধাৰণা

(g) Principles of Hinduism
হিন্দু ধৰ্মৰ নীতিসমূহ

(h) Religion and gender
ধৰ্ম আৰু লিংগ প্ৰকৰণ

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Critically examine the sociological explanation of religion by Emile Durkheim.
ইমাইল দুৰখেইমৰ ধৰ্ম সম্পৰ্কে সমাজতাত্ত্বিক বিশ্লেষণৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মক দৃষ্টিভংগী দিয়া।

(b) Explain Karl Marx's concept of religion.
কাৰ্ল মাৰ্ক্সৰ ধৰ্মৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

(c) Critically discuss Malinowski's perspective on religion.
মেলিনাউস্কিৰ ধৰ্ম সম্পৰ্কে দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা।

(d) Examine how religion brings social change in India.

ধৰ্মই কেনেদৰে ভাৰতত সামাজিক পৰিৱৰ্তন আনিছে এই বিষয়ে পৰীক্ষামূলকভাৱে লিখা।

(e) Discuss Max Weber's concept of rationality of religion.

মেক্স ৱেবাৰৰ ধৰ্মৰ যুক্তিনিষ্ঠতাৰ ধাৰণাটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

OPTION—B

(Sociology of North-East India)

Paper : SOC0600404B

1. Choose the correct option of the following : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি লিখা :

(a) Which tribe of Assam has the highest population?

অসমৰ কোনটো জনজাতিৰ জনসংখ্যা আটাইতকৈ বেছি?

(i) Mishing / মিচিং

(ii) Bodo / বড়ো

(iii) Karbi / কাৰ্বি

(iv) Rabha / ৰাভা

(b) What do you mean by bride-price?

কইনা-মূল্য (bride-price) বুলিলে কি বুজা?

(i) Gifts presented to the bride's family by the groom's family

দৰাৰ পৰিয়ালে কইনাৰ পৰিয়ালক দিয়া উপহাৰ

(ii) Gifts presented to the groom by the bride's family

কইনাৰ পৰিয়ালে দৰাক দিয়া উপহাৰ

(iii) Gifts presented to the bride by her parents

কইনাৰ পিতৃ-মাতৃয়ে কইনাক দিয়া উপহাৰ

(iv) Gifts presented to the bride by the guests

আলহীয়ে কইনাক দিয়া উপহাৰ

(c) Which among the following was the first to attain Statehood in North-East India in 1963?

১৯৬৩ চনত উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ ভিতৰত কোনে প্ৰথমে ৰাজ্য হিচাপে স্বীকৃতি পাইছিল ?

(i) Nagaland

নাগালেণ্ড

(ii) Mizoram

মিজোৰাম

(iii) Meghalaya

মেঘালয়

(iv) Arunachal Pradesh

অৰুণাচল প্ৰদেশ

(d) Where do we find the practice of Donyi-Polo?

ডনী-প'ল' (Donyi-Polo) ধৰ্ম ক'ত পোৱা যায় ?

(i) Sikkim / ছিকিম

(ii) Tripura / ত্ৰিপুৰা

(iii) Arunachal Pradesh / অৰুণাচল প্ৰদেশ

(iv) Mizoram / মিজোৰাম

(e) In which language the literatures of Neo-Vaishnavism are primarily written?

নব্য-বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ সাহিত্যসমূহ মূলতঃ কোনটো ভাষাত ৰচিত ?

(i) Pali / পালি

(ii) Sanskrit / সংস্কৃত

(iii) Assamese / অসমীয়া

(iv) Brajawali / ব্ৰজাৱলী

(f) Which among the following books was written by Edward Gait?

তলৰ কোনখন গ্ৰন্থ এডৱাৰ্ড গেইটৰ দ্বাৰা ৰচিত ?

(i) *Planter Raj to Swaraj*

(ii) *The Assam Movement*

(iii) *A History of Assam*

(iv) *Cultural History of Assam*

(g) Where was the first printing press of Assam established?

অসমৰ প্ৰথমটো ছপাখানা ক'ত স্থাপন কৰা হৈছিল?

(i) Guwahati / গুৱাহাটী

(ii) Sibsagar / শিৱসাগৰ

(iii) Jorhat / যোৰহাট

(iv) Dibrugarh / ডিব্ৰুগড়

(h) Who is known as Ka Khaddoh in Khasi matrilineal family?

খাচী মাতৃতান্ত্ৰিক পৰিয়ালত 'কা খাদড' (Ka Khaddoh) বুলি কাক জনা যায়?

(i) The youngest daughter of the family

পৰিয়ালৰ আটাইতকৈ কনিষ্ঠা কন্যাক

(ii) The eldest daughter of the family

পৰিয়ালৰ আটাইতকৈ জ্যেষ্ঠা কন্যাক

(iii) The oldest female of the family

পৰিয়ালৰ আটাইতকৈ বয়োজ্যেষ্ঠা মহিলাগৰাকীক

(iv) All of them

ওপৰৰ সকলোবোৰ

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

তলৰ যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What do you mean by ethnic identity?

নৃগোষ্ঠীয় পৰিচয় (ethnic identity) বুলিলে কি বুজা?

(b) Name six languages of North-East India which are included in the Eighth Schedule of the Constitution of India.

ভাৰতীয় সংবিধানৰ অষ্টম অনুসূচীত অন্তৰ্ভুক্ত উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ ছয়টা ভাষাৰ নাম লিখা।

(c) When did the Ahoms come to Assam and where did they establish their first capital?

আহোমসকল কেতিয়া অসমলৈ আহিছিল আৰু তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ প্ৰথম ৰাজধানী ক'ত স্থাপন কৰিছিল?

(d) Cite four significant contributions of the Britishers in the development of education in Northeastern India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ শিক্ষাৰ বিকাশত ব্ৰিটিছসকলৰ চাৰিটা গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান উল্লেখ কৰা।

(e) Between whom was the Treaty of Yandaboo signed?

ইয়াণ্ডাবু সন্ধি কাৰ কাৰ মাজত স্বাক্ষৰিত হৈছিল?

(f) What do you mean by the term 'Tribal'?

'জনজাতীয়' (Tribal) শব্দটোৱে কি বুজায়?

(g) Which two provinces of North-East India were not included under the Ahom Kingdom?

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ কোন দুখন প্ৰদেশ আহোম ৰাজ্যৰ অন্তৰ্ভুক্ত নাছিল?

(h) What do you mean by animism?

প্ৰকৃতিবাদ বা জড়বাদ (animism) বুলিলে কি বুজা?

(i) What is the importance of Gotra in Assamese Hindu marriage?

অসমীয়া হিন্দু বিবাহত 'গোত্ৰ'ৰ গুৰুত্ব কি?

(j) What do you mean by chieftainship?

অধিনায়কত্ব বা মুখিয়ালতন্ত্ৰ (chieftainship) বুলিলে কি বুজা?

3. Answer any *four* of the following questions : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Explain the significance of the Treaty of Yandaboo in North-East India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতত ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ তাৎপৰ্য ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Explain the structure of a family in a matrilineal society in North-East India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ মাতৃতান্ত্ৰিক সমাজত একোটা পৰিয়ালৰ গঠন কেনেকুৱা, ব্যাখ্যা কৰা।

(c) Briefly explain the transition in the economic sphere after the entry of the Britishers in North-East India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতত ব্ৰিটিছৰ আগমনৰ পিছত অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত হোৱা পৰিৱৰ্তনসমূহ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

(d) Write down about the emergence of ULFA in Assam.

অসমত আলফা (ULFA)ৰ জন্ম বা উত্থানৰ বিষয়ে লিখা।

(e) Elaborate the influence of Westernization in North-East India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতত পাশ্চাত্যকৰণ (Westernization)ৰ প্ৰভাৱ বিস্তৃতভাৱে আলোচনা কৰা।

(f) What do you mean by 'Bor Axom'/ Greater Assam?

'বৰ অসম' (Greater Assam) বুলিলে কি বুজা?

(g) Elaborate about the Paik system.

পাইক প্ৰথাৰ বিষয়ে সবিস্তাৰে লিখা।

(h) Write a short note on Neo-Vaishnavism in Assam.

অসমৰ নব্য-বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা।

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

তলৰ যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Elaborate any one identity movement of Assam.

অসমৰ যি কোনো এটা পৰিচয়-ভিত্তিক আন্দোলন (identity movement)ৰ বিষয়ে সবিস্তাৰে লিখা।

(b) Highlight the development of the middle class in Northeastern part of India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ জনসংখ্যাৰ বিকাশৰ দিশসমূহ আলোকপাত কৰা।

(c) What do you mean by demography? Discuss the demographic compositions of all the States of North-East India.

জনসাংখ্যিক বিজ্ঞান (demography) বুলিলে কি বুজা?. উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ আটাইকেইখন ৰাজ্যৰ জনসাংখ্যিক গঠন সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

(d) Critically analyze the socio-religious transformations that occurred in North-East India following British annexation.

উত্তৰ-পূব ভাৰতত ব্ৰিটিছৰ প্ৰৱেশৰ পিছত সামাজিক-ধৰ্মীয় দিশত কেনেধৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছিল, তাৰ বিতং ব্যাখ্যা দিয়া।

★★★